

"Gör ni det här så kommer det fler"

Om barnets perspektiv på folkbibliotekens verksamhet.

Innehåll

Inledning.....	3
Bakgrund.....	4
”Gör ni det här så kommer det fler”.....	7
”Det krävs inte mer av mig, än att jag lyssnar”.....	9
”Biblioteket är för en 9-årig flicka och hennes mormor”.....	11
Vad sa barnen om folkbibliotekens verksamhet?.....	12
Projektgruppens reflektioner.....	14
Slutord.....	15
Tips på mer.....	16

Text: Elin Johansson, Anna Ersson Lundgren, Zarah Ragnvaldsson, Nora Grimstrup och Vidar Kjerstadius

Foto: Anna Ersson Lundgren (framsida och sida 6), Alexander Hall (sida 8) och Vidar Kjerstadius (sida 10).

Layout: Regionstab kommunikation | Andrea Bilic

Utgivare: Biblioteksutveckling Region Kalmar län (2024)

Inledning

I maj 2023 bildades en projektgrupp med en medarbetare från Biblioteksutveckling Region Kalmar län och tre folkbiblioteksmedarbetare från tre kommuner i Kalmar län. Oskarshamn, Hultsfred och Väster-
vik. Projektgruppen hade till uppgift att närma sig frågan vad barn i länet säger om folkbibliotekens verksamhet, genom att genomföra olika delaktighetsprocesser tillsammans med barn.

I den här rapporten berättar projektgruppen om sitt arbete. Först berättar varje kommun i varsitt avsnitt om det arbete som gjorts i den egna kommunen. Därefter har projektgruppen gjort en sammanfattning av sina resultat och samlat några gemensamma reflektioner.

Rapportens titel, "Gör ni det här så kommer det fler", är ett citat från ett barn som deltog i en fokusgrupp i Oskarshamn. För att hitta barn som ville delta i fokusgruppen hade en bibliotekarie från stadsbiblioteket varit på en högstadieskola och berättat om projektet för ungefär 80 barn. Till fokusgruppens första träff kom

det sedan fyra barn. Självklart fanns det en förhoppning att fler barn skulle vilja delta, eftersom stadsbiblioteket verkligen ville ta reda på vad som skulle få fler barn att vilja besöka stadsbiblioteket. Vore det då inte önskvärt att få ta del av fler än fyra barns röster? Ett av barnen menade att om stadsbiblioteket gjorde som fokusgruppen sa, då skulle det komma fler nästa gång.

Rapporten är främst skriven med folkbiblioteken i Kalmar län och Biblioteksutveckling Region Kalmar län som tilltänkt målgrupp. Men läsningen kan förhoppningsvis också vara intressant för fler.

Elin Johansson

Biblioteksutveckling Region Kalmar län

Anna Ersson Lundgren

Oskarshamns kommun

Zarah Ragnvaldsson

Hultsfreds kommun

Nora Grimstrup och Vidar Kjerstadius

Västerviks kommun

Begreppslista

Barn:	När vi skriver "barn" i texten går vi efter barnkonventionens definition och menar varje människa under 18 år.
Barnets perspektiv:	När vi skriver "barnets perspektiv" i texten syftar vi på tankar och åsikter som barnet själv uttrycker.

Bakgrund

Våren 2023 ställde Biblioteksutveckling Region Kalmar län (hädanefter Biblioteksutveckling) frågan till tre kommuner om de tillsammans ville ingå i en projektgrupp. Tanken var att projektgruppen skulle närma sig frågan vad barn i länet säger om folkbibliotekens verksamhet i länet, genom att genomföra olika delaktighetsprocesser tillsammans med barn.

Biblioteksutveckling hade som förhoppning att projektgruppens resultat skulle kunna användas i flera olika sammanhang. Bland annat i folkbibliotekens gemensamma arbete kring Läslovet och vid planering och prioritering av kompetenshöjande insatser inom ramarna för Läsfrämjandelyftet.

Kulturrådet genomförde 2021–2023 en satsning på ett läsfrämjandelyft för personal på de kommunala folkbiblioteken. Läsfrämjandelyftet skulle bidra till kompetensutveckling inom litteraturförmedling och läsfrämjande, med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning.

Projektgruppens uppdrag

Varje kommun utsåg en kontaktperson som skulle ingå i projektgruppen tillsammans med Biblioteksutveckling och de två andra kommunerna.

Uppdraget som varje kommun fick var att genomföra en eller flera delaktighetsprocesser tillsammans med barn i den egna kommunen. Detta skulle ske inom ramar som projektgruppen gemensamt bestämde. Biblioteksutveckling fanns som stöd i planeringen och det praktiska genomförandet.

Projektgruppens arbetssätt

Projektgruppen hade tre gemensamma möten, där varje möte var obligatoriskt för kontaktpersonerna men där även bibliotekscheferna i respektive kommun bjöds in.

På uppstartsmötet i maj 2023 diskuterade projektgruppen sitt uppdrag och hur gruppen ville ta sig an det. Vid uppstartsmötet diskuterades olika sätt att arbeta med barns delaktighet, vilka positiva effekter som finns av det och vilka framgångsfaktorer som finns vid själva genomförandet. Projektgruppen diskuterade också vad som skulle undersökas i processerna, med vilka och hur.

Några framgångsfaktor till arbetet med barns delaktighet:

- Att det är frivilligt för barnen att delta.
- Det finns ett tydligt syfte och planering.
- Tydlig kommunikation till barn som ska delta och som kanske ska delta.
- Barnen involveras tidigt, då det på riktigt finns möjlighet att påverka beslut.
- Att samverka med andra.
- Tid för analys och bearbetning.
- Tid för återkoppling, uppföljning och utvärdering med barnen som deltog.

Inför uppstartsmötet hade Biblioteksutveckling tagit fram ett förslag på hur kommunerna kunde planera sitt arbete. Förslaget diskuterades och mallen som projektgruppen sedan planerade utifrån finns som en bilaga till den här rapporten.

I oktober hade projektgruppen ett uppföljningsmöte. Inför mötet hade varje kommun delat med sig av sin planering för att kunna ge input till varandra och dela erfarenheter. På mötet lyftes också vilka utmaningar som fanns i varje kommun, i syfte att projektgruppen kunde ge stöd i varandras utmaningar.

I december hade projektgruppen ett utvärderingsmöte. Varje kommun berättade om sin process, om framgångsfaktorer och fallgropar och hur resultatet skulle tas vidare i den egna kommunen. Projektgruppen jämförde sina erfarenheter och resultat samt diskuterade hur det gemensamma arbetet kunde delas vidare.

Förutom gemensamma möten har kontaktpersonerna också haft enskilda möten med Biblioteksutveckling. Allra främst för att lyfta funderingar och få input kring olika frågor.

Frågor som projektgruppen ställde i planeringsfasen:

- Vad vill vi fråga barnen om och på vilket sätt är frågan angelägen för barn?
- Vilka barn och hur många barn ska tillfrågas?
- Vilken metod passar bäst utifrån frågan vi vill få svar på och med hänsyn till vilka barn som ska tillfrågas? Ska barnens åsikter komma fram skriftligt, muntligt eller genom ett skapande? Kan vi kombinera olika metoder för att göra processen mer tillgänglig?
- Hur skapar vi ett tydligt underlag för samtycke från barn och vårdnadshavare?
- Hur ser genomförandets olika steg ut? Vilka är ansvariga vid genomförandet?
- Hur gör vi det praktiskt möjligt under processens gång för barn som vill avstå från att delta?
- Hur och vad dokumenterar vi? Vad är syftet med dokumentationen? Vem är ansvarig för att dokumentera? Vilka ska ta del av dokumentationen? Hur länge ska det sparas och hur?
- Hur sker återkopplingen till barnen? Kan återkopplingen ske i flera steg?
- Kan vi testa idéer tillsammans med barnen under processens gång?
- Hur frågar vi barnen om förändringarna vi planerar att göra? Hur tar vi reda på om barnen tycker att förändringarna blir till det bättre?
- Hur utvärderar vi processen tillsammans med barnen?
- Hur utvärderar vi själva processen?

Medskick till projektgruppen

Vid uppstartsmötet diskuterades vad som skulle undersökas i processerna, med vilka och hur. Det projektgruppen hade att förhålla sig till var bland annat medskick från det nätverk i länet som finns för folkbibliotekspersonal som arbetar med målgruppen barn. Förhoppningen var nämligen att det som projektgruppen kom fram till också skulle vara användbart för andra kommuner i länet att ta del av.

Nätverket gjorde bland annat följande medskick till projektgruppen:

- Det är bra om frågeställningarna är allmänt hållna, så att det kan appliceras på alla kommuner.
- Det är bra om frågeställningarna utgår från ett "drömscenario", snarare än att fokusera på hur det ser ut idag.

- Det är bra att ha med att vi kan behöva en strategi för olika åldrar. Det finns en risk att barnverksamheten slutar vid 12 år, men vi behöver tänka in alla åldrar.

Nätverket skickade även med några frågor som projektgruppen gärna fick ta med sig i arbetet:

- Vad vill barn ha för att komma till biblioteket?
- Vad är det som får barn att komma till biblioteket?
- Vad saknar barn på sitt bibliotek?
- Vad vet barn om bibliotekets verksamhet?
- Vad är det som får barn att trivas och känna sig trygga?
- Upplever barn att de har en plats på biblioteket?
- Hur hittar barn i biblioteksrummet?
- Hur når vi alla barn?
- Hur tycker barnen att bibliotekspersonalen ska vara?
- Vad lockar olika målgrupper? Exempelvis 10-14 åringar?
- Vilka specifika önskemål finns det kring aktiviteter på biblioteket?
- Vilka böcker gillar barn att läsa?
- Vad skulle få barn att vilja läsa mer?

Projektgruppens val och avgränsningar

På uppstartsmötet diskuterade projektgruppen vad som skulle undersökas i processerna, med vilka och hur. Valet som projektgruppen gjorde var att rikta in sig på samma målgrupp, nämligen barn mellan 13-16 år. Att projektgruppen valde samma målgrupp, var för att enklare kunna jämföra resultaten med varandra.

Valet av just barn mellan 13-16 år var för att det fanns en liknande erfarenhet av att det är en grupp som inte lika ofta kommer till biblioteket. Detta var någonting som också nätverket lyft som ett medskick till projektgruppen, att det finns en risk att vi "tappar" barnen i folkbibliotekens verksamhet vid ungefär 12 årsålder.

En annan anledning till projektgruppens val av målgrupp var något som Kulturrådets kartläggning "Nuläge om barns och ungas läsning – med samverkan i fokus" (Kulturrådet: 2023) visat. Rapporten pekar nämligen på tre angelägna frågor när det handlar om barns och ungas läsning. Två av dem handlar om att stärka läsning för unga och unga vuxna samt att öka ungas delaktighet. Med det som bakgrund valde därför projektgruppen att rikta in sig på målgruppen 13-16 år.

”Gör ni det här så kommer det fler”

Utgångspunkten i Oskarshamn var att fråga barn vad de gör på stadsbiblioteket om de besöker det. Om det skulle visa sig att de inte besöker stadsbiblioteket, vad skulle det i så fall behöva finnas där för att de skulle göra det? Vad tänkte de generellt skulle kunna locka fler till stadsbiblioteket? Och vad hade de för tips att ge, när det handlade om att nå ut till barn?

Det fanns en ambition att träffa och presentera projektet för många barn när projektet drog igång. Bibliotekarien som ledde arbetet träffade i uppstarten ungefär 80 barn på en högstadieskola. På en annan högstadieskola som ligger i närheten av stadsbiblioteket deltog bibliotekarien i högstadiets biblioteksråd. Under båda besöken fick barnen information om projektet, de fick boktips och bibliotekarien delade ut flyers med kontaktuppgifter och det sattes upp affischer på skolorna.

En grupp med många idéer

Trots att projektet presenterats för många barn, var det till slut bara fyra som kom till den första träffen som biblioteket bjöd in till. Sammanlagt träffades gruppen vid tre tillfällen, där fokus var på själva samtalet.

Barnen som kom hade många idéer kring vad som skulle kunna locka fler till stadsbiblioteket. Det var tydligt att själva biblioteksrummet i sig var en viktig del att förändra, allra helst tyckte barnen att ”mysfaktorn” behövde höjas.

Ett nytt ”häng”

Utifrån det som barnen lyfte som önskemål påbörjade stadsbiblioteket en ombyggnation av ett ungdomshäng. Bland annat med fokus på just mysfaktorn. Detta genom att skapa bättre mysbelysning, skapa ”rum i rummet”, sätta in akustikpaneler, heltäckningsmattor, gröna växter och sittplatser för både mys och studier. Det kommer även finnas olika brädspel att låna.

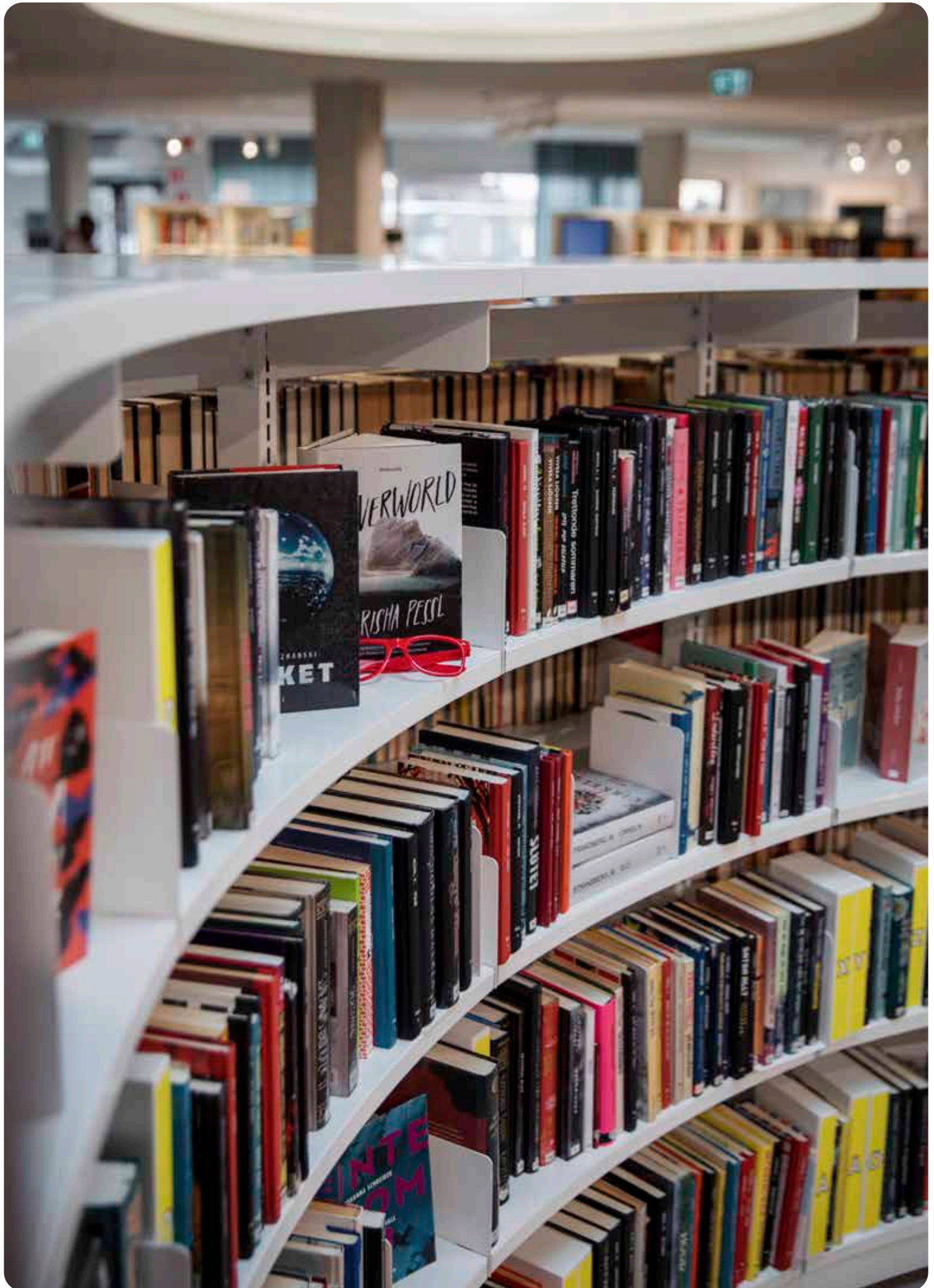
Stadsbiblioteket utlyste en tävling för att ta fram ett namnförslag till ungdomshänget, det vinnande bidraget blev ”Hänget”. När ombyggnationen är klar kommer det bli en invigning där barnens delaktighet i att skapa ”Hänget” kommer att uppmärksammas.

Vikten av att involvera flera

En framgångsfaktor som Oskarshamn sett i sitt arbete är att involvera flera i arbetet. Visserligen har projektet

till stora delar planerats och genomförts av en person, men flera har varit inblandade. Det har bland annat varit kollegor på biblioteket, men också lärare och skolbibliotekarier på högstadieskolor i kommunen.

Stadsbiblioteket är även en del av ett kulturhus där museum, konsthall, kulturproducenter och kulturskola finns under samma tak. På gemensamma ”husmöten” har barns delaktighet lyfts som en viktig del för alla verksamheter. På så vis arbetar alla tillsammans med att få barn att vilja besöka kulturhuset och göra barnen delaktiga på olika sätt i de olika verksamheterna.

”Det krävs inte mer av mig, än att jag lyssnar”

I Hultsfred var fokus att försöka få fram hur biblioteket på ett bättre sätt kan inkludera målgruppen i sin verksamhet, i det fysiska rummet, i läsfrämjande insatser och övrig programverksamhet. Helt enkelt att vända på frågan: varför hänger ni inte på biblioteket? Och att utifrån det, tillsammans med barnen, skapa ett bibliotek som barnen känner är deras.

För att genomföra projektet inleddes ett samarbete med skolan. På skoltid kom sedan tre grupper med barn, vid tre olika tillfällen. Utgångspunkten var att närma sig frågan om hur biblioteket kan arbeta för att inkludera målgruppen, genom att skapa ett rum där de känner sig välkomna och med aktiviteter som de är intresserade av att delta i.

Träffarna var på morgonen, innan biblioteket öppnade. Träffarna började med gemensam frukost, under tiden som barnen fick information om bibliotekets roll och uppdrag. Barnen fick veta om bakgrunden till varför de bjöd in. Att det handlade om att Hultsfred ingick i en projektgrupp med andra folkbibliotek i länet, som alla ville ta reda på vad barn säger om folkbibliotekens verksamhet i länet. Barnen fick också veta att de idéer som kom fram, hoppades Hultsfreds bibliotek kunna implementera i sin verksamhet.

Vad? Hur? När?

På träffarna var det fokus på att samla idéer utifrån tre frågor: Vad? Hur? När? Barnen fick i uppgift att komma på idéer och formulera sina tankar, kring både verksamheten och biblioteksrummet. Efter att uppgiften introducerats fick de en stund själva i biblioteksrummet, för att skriva ner sina idéer och tankar på post-it-lappar. Sedan blev det ett gemensamt samtal i hela gruppen utifrån det som barnen skrivit.

Vikten av att skapa personlig kontakt

En tid efter träffarna bjöds alla tre grupperna in till en gemensam träff. Då fick barnen ta del av en sammanställning av alla idéer och förslag som grupperna haft. Barnen fick också återkoppling på hur biblioteket skulle arbeta vidare utifrån idéerna och förslagen. Både på kort och lång sikt.

Redan samma höst togs några av önskemålen vidare, bland annat att folkbibliotekspersonalen skulle ha en tydligare närvaro på den högstadieskola där barnen går.

Detta för att skapa en personlig kontakt med barnen och med förhoppningen om att lyfta Hultsfreds bibliotek som en mötesplats och uppmärksamma de läsfrämjande insatser som finns för målgruppen.

Vikten av att lyssna

En insikt som Hultsfred tar med sig från projektet, är att det inte behöver vara så komplicerat och svårt att genomföra en delaktighetsprocess. Personen som var ansvarig för projektet drog själv slutsatsen att ”det krävs inte mer av mig, än att jag lyssnar”. Ibland kan det finnas en risk i att fastna i val av metoder för att nå barnen, medan det barnen i det här fallet efterfrågade var en vuxen som lyssnade och tog tillvara deras åsikter.

”Biblioteket är för en 9-årig flicka och hennes mormor”

I Västervik handlade det om stadsbibliotekets skaparverkstad ”Labbet”. Det som biblioteket ville ta reda på var hur barnen ville använda ”Labbet” framöver. Samtalen handlade också om vad barnen sedan tidigare visste om bibliotekets verksamhet och om de kände att de har en plats på biblioteket. Om barnen inte kände att det fanns en plats för dem, ville biblioteket undersöka vad personalen i så fall kunde göra för att skapa den platsen.

I Västervik deltog barn med olika NPF-diagnoser. Fokus under processen var nämligen att utforska hur biblioteket kan bli mer tillgängligt för barn med NPF-diagnoser. Det handlade främst om utformningen av aktiviteter i ”Labbet”, men också om biblioteksrummet och hur biblioteket på bästa sätt kan nå barnen.

Robotprogrammering och Greenscreen

Processen genomfördes i tre steg. Först en introduktionsträff på skolan, sedan två workshoppar i ”Labbet” och sedan återkoppling.

Vid introduktionsträffen fick barnen träffa folkbibliotekspersonalen som barnen skulle träffa vid varje workshop. Förutom att informera om själva processen blev det också ett samtal om barnens bild av vad ett bibliotek är.

Vid de två workshoparna fick barnen testa på robotprogrammering och Greenscreen-film. Vid varje workshop fanns det flera i folkbibliotekspersonalen med på plats, vilket gjorde att det också fanns möjlighet till enskilda samtal med barnen. Varje workshop avslutades sedan med ett gemensamt samtal i hela gruppen.

Hela processen avslutades med en återkoppling till barnen. Då fick barnen som deltagit veta hur stadsbiblioteket kommer att arbeta vidare utifrån det som barnen berättat. Vid det tillfället visades även de Greenscreenfilmer upp som barnen gjort i den ena workshopen.

Blicken framåt

Utifrån det som barnen berättade har Västervik påbörjat ett arbete för att genomföra förändringar, både i ”Labbet” och i stadsbibliotekets ungdomshörna. Ett av citaten som Västervik bär med sig är när ett av barnen beskrev det nuvarande biblioteksrummet med orden: ”Biblioteket är för en 9-årig flicka och hennes

mormor”. Det är någonting som Västervik tar med sig framåt i sitt arbete, för att skapa ett biblioteksrum som bjuder in alla åldrar.

För att genomföra förändringarna har stadsbiblioteket fått externa medel. Ett treårigt projekt har påbörjats i samarbete med Studieförbundet, för att kunna erbjuda riktade kurser inom bland annat 3D-skrivning och bildredigering.

Vikten av planering

I planeringsfasen prioriterade Västervik tid till att stärka kunskaperna kring hur en samtalar med barn som har en NPF-diagnos. Bland annat blev Myndigheten för delaktighets ”Metodstöd för dialog med personer med funktionsnedsättning” ett stöd i arbetet. Den modell som finns i det materialet blev en grund för Västerviks planering. Det som biblioteket bland annat tog fasta på var att avsätta gott om tid till både inledning och avslutning tillsammans med barnen. Detta för att både skapa en förståelse för processen och en trygghet för barnen som deltog.

Vad sa barnen om folkbibliotekens verksamhet?

I det här avsnittet har projektgruppen sammanfattat det som barnen sa i varje kommun. Barnens tankar och idéer är indelade i fyra olika områden.

Biblioteksrummet

Punkterna är formulerade utifrån önskemål och behov som projektgruppen sett, utifrån det som barnen berättade.

- Biblioteksrummet ska vara en mysig miljö. Det ska vara städlat, finnas gröna växter, snygga grejer på väggarna, olika sittplatser och soffor som är bekväma.
- Biblioteksrummet får inte vara för barnsligt eller för plottrigt. Det är bra om det är avskalat och att det inte är så många saker som ligger framme.
- Biblioteksrummet ska vara en inbjudande miljö för alla, både när det gäller inredning och färger i rummet. Det ska vara en plats som tilltalar tjejer och killar i alla åldrar.
- Biblioteket ska ha olika rum där en exempelvis kan gejma eller titta på film.
- Det är viktigt att det finns platser där en kan stänga till om sig och vara i en egen bubbla.
- Det ska finnas möjlighet till studierum och skrivbord där en kan sitta ostört.
- Det är viktigt att kunna skärma av, både från syn- och ljudintryck.
- Det är viktigt med en bra ljus- och ljudmiljö.
- Det ska vara en tydlig skyltning och placering av böcker.
- Det är viktigt med tydliga och inkluderande skyltar och information.
- Det är viktigt med många toaletter.
- Det ska finnas möjlighet att ladda sin telefon.
- Det ska finnas arabiskt tangentbord.
- Det ska finnas möjlighet att köpa någonting att äta.
- Det ska finnas möjlighet att interagera med rummet, bland annat genom en whiteboard att skriva eller rita på.
- Det får gärna finnas tillgång till olika brädspel. Exempelvis schack, kortlekar och Uno.
- Det ska finnas regler i rummet och bibliotekarier måste säga till om det blir för stökigt.
- Biblioteket får inte bli som en fritidsgård, där några hänger och "tar över rummet".
- Det borde vara gratis för barn att skriva ut på bibliotekets datorer.
- Det borde finnas mer parkeringsmöjligheter för exempelvis scooters och cyklar.
- Biblioteket borde vara öppet mer på helgerna.
- På biblioteket ska det finnas kunnig personal som en kan skapa en personlig kontakt med. Ibland vill en vara i fred, men det ska också finnas någon att fråga och prata med om det finns behov av det.

Aktiviteter

Det här är några av de aktiviteter som barnen skulle vilja se fanns på sitt bibliotek:

- Bokcirkel med särskilt fokus på ungdomslitteratur. Exempelvis för att lyfta böcker som är stora på BookTok.
- Möjlighet att få boktips, inte bara i bibliotekets sociala kanaler utan också på biblioteket.
- Olika workshops och tävlingar.
- Filmkvällar, exempelvis med filmer som baseras på en bok.
- Spelkvällar, där barn spelar tillsammans och har turneringar.
- Karaoke.
- Fokus på att få prova olika digitala verktyg som att programmera robotar, 3D-utskriften och spela olika VR-spel.
- Att det finns en flexibilitet när det handlar om tillgång till aktiviteter. Att det finns möjlighet att delta i aktiviteter där det är föranmälan, men ibland också drop-in. Att det finns både aktiviteter som leds av någon vuxen, exempelvis någon från folkbibliotekspersonalen. Men att det också finns möjlighet för barnen att själva boka ett rum, exempelvis för att skapa en egen aktivitet tillsammans med några kompisar.

Litteraturen

Det här är önskemål och behov som projektgruppen sett, utifrån det som barnen berättat:

- Fler böcker på exempelvis arabiska, albanska, serbiska, ryska och engelska.
- Fler böcker som är översatta till svenska, exempelvis böcker på arabiska som är översatta till svenska.
- Fler böcker som handlar om hur en lär sig språk.
- Fler och nya biografier, deckare, körkortsböcker och böcker om geografi och jobb/arbetsliv.
- Fler tidskrifter och magasin.

Marknadsföring

Det här är barnens tankar och idéer på hur folkbiblioteken skulle kunna nå ut till barn:

- Genom att använda sociala kanaler som barnen använder. Vilka det är varierar dock något i barnens svar. Några exempel som nämns är: Facebook, Instagram, Snapchat och TikTok.
- Genom att skapa personliga inbjudningar, via en kontaktlista till barn som är intresserade av att få information om vad som är på gång på det egna biblioteket. Här lyfte barnen fram att det finns ett värde i en personlig kontakt, att det handlar om att få informationen från en person och inte i ett allmänt flöde.
- Genom att sätta upp affischer på skolorna.
- Genom att samarbeta med olika lokala kändisar. Detta var ett förslag som dök upp i Oskarshamn, med förslaget att hockeyspelare skulle kunna delta i någon aktivitet på stadsbiblioteket.
- I en av kommunerna erbjöd sig barnen att vara ett stöd i bibliotekets marknadsföring. Barnen hade som förslag att de i sina egna sociala kanaler kunde sprida information om vad som händer på biblioteket.

Projektgruppens reflektioner

I det här avsnittet har vi i projektgruppen samlat några av våra slutsatser och reflektioner utifrån det arbete som vi gjort tillsammans. Det handlar bland annat om vikten av att bygga relationer med barnen och att nå ut på sätt så barnen känner att "detta är för mig".

I maj 2023 hade vi i projektgruppen ett gemensamt uppstartsmöte och i december samma år sågs vi för en gemensam utvärdering. Tanken var att vi då skulle jämföra vad varje kommun kommit fram till. Det visade sig bli ett samtal där vi tydligt kunde se mönster i det som barnen lyft fram. Trots att varje kommun valt lite olika tillvägagångssätt för att lyssna till barnens åsikter, blev slutsatserna ändå relativt lika varandra.

Att bygga relationer

Det som blev tydligt i alla kommuner är vikten av att bygga relationer till barnen, att skapa en personlig kontakt. Barnen uttryckte exempelvis att de gärna vill känna den personen som ska hålla i en aktivitet på biblioteket. Barnen uttryckte också att det är viktigt att veta vem du ska fråga när du är på biblioteket.

En reflektion som vi gjorde i projektgruppen var att det därför kan vara en fördel om det finns tydliga ansvarsfördelningar i personalgruppen, alltså vem det är som är ansvarig för vad i verksamheten. I alla fall att det finns en tydlighet utåt till målgruppen. Sedan kan det praktiska arbetet i själva verket utföras av flera i personalen.

Att nå barnen

Även i frågan om att marknadsföra folkbibliotekets verksamhet, lyfte barnen fram det personliga. Flera uttryckte en önskan om att få en personlig inbjudan, så att barnet känner "detta är för mig". Barnen beskrev det som att det fanns en önskan att hellre bli informerad av en person, än av ett flöde.

I projektgruppen drog vi slutsatsen att det är viktigt att biblioteket aktivt är ute och informerar om sin verksamhet. Att det helt enkelt handlar om att arbeta uppsökande i relation till målgruppen. Hultsfred har exempelvis redan påbörjat ett sådant arbete. Där befinner folkbibliotekspersonalen sig ibland på en högstadieskola, exempelvis en stund på förmiddagen för att berätta om en aktivitet som ska vara på biblioteket på eftermiddagen.

Att vara en plats för olika intressen

I det tidigare avsnittet har vi samlat några av de aktiviteter som barnen skulle vilja se fanns på sitt bibliotek. Det är allt från bokcirklar till karaoke. Med andra ord finns det en bredd i barnens intressen, där folkbiblioteken kan behöva möta upp med en bredd även i aktiviteterna som erbjuds.

I en av grupperna uttryckte barnen att det inte var läsningen som lockade som aktivitet, eftersom det var någonting som du ägnade dig åt hemma. Med andra ord kanske biblioteksrummet inte främst skulle vara en plats för att gå in i en egen läsbulle. Snarare menade barnen att biblioteket skulle vara en plats för andra mer sociala aktiviteter.

Att lyssna till barn

Nu handlar visserligen den här rapporten om ett projekt, där projektgruppen genomfört olika delaktighetsprocesser med barn. Men en reflektion som vi i projektgruppen gjort, både under projektet och i vårt tidigare arbete, är att vi hela tiden behöver ta in barns åsikter och ha dem med oss. Detta för att utveckla folkbibliotekets verksamhet så att den är attraktiv och relevant för barn.

Något vi också tar med oss är vikten av att återkoppla till barnen hur vi kommer ta deras idéer och tankar vidare. Bland annat genom att visa barnen förändringar som vi gör i biblioteksrummet utifrån deras önskemål, att vi köper in böcker som de efterfrågat och anordnar aktiviteter som de önskat. Det gör vi med förhoppningen, att om vi gör det, då kommer det fler barn till folkbiblioteken.

Slutord

Att lyssna till barn är någonting som folkbiblioteken gör hela tiden. Det som varit speciellt med det här projektet är att tre kommuner har lyssnat tillsammans. I och med det har det också uppstått ett kollegialt lärande mellan dem som deltagit. Detta genom att starta upp ett arbete tillsammans, följa upp det tillsammans och sedan reflektera tillsammans. Det har vi i projektgruppen sett som en vinst i sig.

En annan vinst med det här arbetet, är att allt samlats i en rapport. På så vis kan fler kommuner än de som deltagit ta del av erfarenheterna.

Det som rapporten visar kommer vi arbeta vidare med i länet på flera olika sätt. Folkbiblioteken har bland annat ett gemensamt arbete kopplat till Läslovet. I det arbetet kommer vi titta på vilka aktiviteter som barnen önskat i det här projektet, för att ta med oss i planeringen av kommande Läslovsaktiviteter. Vi kommer även ta med oss barnens tankar kring marknadsföring, för att planera marknadsföringen inför kommande Läslov.

Biblioteksutveckling anordnar också träffar för personer som arbetar med att ta fram kommunernas biblioteksplaner. Träffarna är tillfällen för erfarenhetsutbyte och stöd i processen med att ta fram en biblioteksplan. Slutsatserna och arbetsmetoderna som beskrivs i den här rapporten kommer finnas med vid kommande träffar eftersom materialet kan användas av fler för att utveckla folkbibliotekets verksamhet med hjälp av barnets perspektiv.

Parallellt med projektgruppens arbete har Biblioteksutveckling också lett en arbetsgrupp som haft till uppgift att samla en bild av synen på folkbibliotekets kompetens kring läsfrämjande och litteraturförmedling för barn. Det gjordes genom att folkbibliotekspersonal och bibliotekschefer, i olika enkäter, fick svara på frågor som handlade om just läsfrämjande och litteraturförmedling.

Resultatet samlades i rapporten "Att väcka den så kallade läslusten". Tanken är att den rapporten och den här ska läsas tillsammans. Biblioteksutveckling kommer sedan utifrån den samlade läsningen bjuda in folkbiblioteken till samtal, för att diskutera folkbibliotekets kompetens i relation till det som barn lyft i det här projektet. Vad som kommer fram i samtalen kommer sedan vara ett underlag när Biblioteksutveckling planerar för olika kompetenshöjande insatser för folkbiblioteken framöver.

Med andra ord finns det en stor förhoppning om att den här rapporten kommer vara användbar i flera olika sammanhang framöver.

Med det sagt, stort tack till kommunerna och barnen i varje kommun som deltog i projektet!

Elin Johansson

Biblioteksutvecklare, Biblioteksutveckling

Region Kalmar län

Kalmar, februari 2024

Tips på mer!

Här har projektgruppen samlat några tips på mer läsning. Detta är sådant som projektgruppen inspirerats av och sett som ett stöd i sitt arbete.

”Alla barns bibliotek – ett inspirationsmaterial om barnrättsarbetet på folkbibliotek” av Elin Johansson och Saga Qvant (Biblioteksutveckling Region Kalmar län: 2022).

”Att utforma ett barnbibliotek tillsammans med barn – Delaktighetsprocesser på Malmö stadsbibliotek” av Barbro Johansson och Frances Hultgren (Högskolan i Borås: 2018).

”Bibblan funkar – En handledning för att göra biblioteket mer kognitivt tillgängligt för alla” (Stockholms stad: 2020).

”Metodstöd för dialog med personer med funktionsnedsättning” (Myndigheten för delaktighet).

”Varför måste de stora bara bestämma allting? En studie om barns delaktighet på folkbiblioteket ur barnbibliotekariens perspektiv” av Mia Stigevi (Linnéuniversitetet: 2015).

”Vuxna får titta men inte sitta” på ungdomsavdelningen PUNKTmedis” av Jenny Granberg (Digiteket: 2023).